

МОНГОЛ УЛСЫН
АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР

НИЙСЛЭЛИЙН ЕРӨНХИЙ
БОЛОВСРОЛЫН ЛАБОРАТОРИ 12-Р
СУРГУУЛЬ

“НИЙСЛЭЛИЙН ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН ЛАБОРАТОРИ 12-Р СУРГУУЛЬ”-ИЙН СУРАГЧИД, ЭЦЭГ, ЭХ, АСРАН ХАМГААЛАГЧ, БАГШ, СУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГЧДИЙН 2020, 2022 ОНЫ ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА

ХЯНАСАН:

США-НЫ ДАРГА, ЭРХЭЛСЭН КОМИССАР

Ц.ШИНЭБАЯР

БОЛОВСРУУЛСАН:

США-НЫ АЖИЛТАН

О.АМИНАА

Улаанбаатар хот
2022 он

АГУУЛГА

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	2
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	2
I. СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ	3
II. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН	5
III. ЭЦЭГ, ЭХ, АСРАН ХАМГААЛАГЧДЫН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН.....	13
IV. БАГШ, АЛБАН ХААГЧИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН.....	15
V. ДҮГНЭЛТ.....	17

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

ХҮСНЭГТ 1. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТҮВШИН, анги, хүйсээр /2020 он/	7
ХҮСНЭГТ 2. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТҮВШИН, анги, хүйсээр /2022 он/	6
ХҮСНЭГТ 3. ШУДАРГА БУС АСУУДАЛ ТОХИОЛДВОЛ ХЭНД ХАНДАХ ТАЛААР, ангиар /2020 он/	Error! Bookmark not defined.
ХҮСНЭГТ 4. ШУДАРГА БУС АСУУДАЛ ТОХИОЛДВОЛ ХЭНД ХАНДАХ ТАЛААР, ангиар /2022 он/	Error! Bookmark not defined.1

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

ЗУРАГ 1. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН СУРАГЧДЫН ТОО ...	5
ЗУРАГ 2. ШУДАРГА БАЙХ ТАЛААР ГЭРИЙНХЭНТЭЙГЭЭ ЯРИЛЦДАГ ЭСЭХ, хувиар	8
ЗУРАГ 3. ШУДАРГА БАЙХ ТАЛААР ГЭРИЙНХЭНТЭЙГЭЭ ЯРИЛЦДАГ НЬ ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛДӨГ ЭСЭХ.....	8
ЗУРАГ 4. ШУДАРГА БУС ҮЙЛДЭЛ ХИЙХИЙГ НАЙЗУУДЫН ЗҮГЭЭС ХҮСДЭГ ЭСЭХ, хувиар.....	9
ЗУРАГ 5. ХҮҮХДИЙГ ШУДАРГА ХАНДСАНЫХ НЬ ТӨЛӨӨ МАГТАХ ЯВДАЛ ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛДӨГ ЭСЭХ.....	9
ЗУРАГ 6. ХҮҮХДҮҮД ШУДАРГА БУС ЗҮЙЛ ХИЙХЭД ГЭРИЙНХЭНИЙ ХАНДАХ ХАНДЛАГА, хувиар.....	10
ЗУРАГ 7. ХҮҮХДҮҮД ШУДАРГА БУС ЗҮЙЛ ХИЙХЭД ГЭРИЙНХЭН НЬ ХЭРХЭН ХАНДДАГ НЬ ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛДӨГ ЭСЭХ.....	Error! Bookmark not defined.
ЗУРАГ 8. ХҮҮХДҮҮД ШУДАРГА БУС ЗҮЙЛ ХИЙСЭН ДОТНЫХОО ХҮНД ХАНДАХ ХАНДЛАГА, хувиар.....	Error! Bookmark not defined.
ЗУРАГ 9. ХҮҮХДҮҮД ШУДАРГА БУС ЗҮЙЛ ХИЙСЭН ДОТНЫХОО ХҮНД ХЭРХЭН ХАНДДАГ НЬ ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛДӨГ ЭСЭХ.....	Error! Bookmark not defined.
ЗУРАГ 10. ШУДАРГА ЁСНЫ ТУХАЙ МЭДЭЭЛЭЛ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, хувиар	11
ЗУРАГ 11. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ЭЦЭГ, ЭХЧҮҮДИЙН ТОО, насны бүлэг, хүйсээр	13
ЗУРАГ 12. ХҮҮХДЭЭ ШУДАРГА БУС ЗҮЙЛ ХИЙВЭЛ ЭЦЭГ, ЭХЧҮҮДИЙН ХАНДАХ ХАНДЛАГА, хувиар.....	Error! Bookmark not defined.

I. СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Авлигатай тэмцэх газрын УССГХ-ээс хэрэгжүүлж буй Бангладеш Улсын эцэг, эхийн зөвлөлийн тэргүүн туршлагыг нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд “Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургууль”-ийн сурагчдын шударга байдлыг үнэлэх судалгааг 2020 онд зохион байгуулж байсан билээ. Дээрх хөтөлбөрийг сурагчдад шударга ёсны боловсрол, үзэл хандлагыг төлөвшүүлэх зорилгоор хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2 жилийн хугацаанд уг хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлэхээр 2022 онд уг судалгааг дахин зохион байгууллаа.

Энэ жилийн хувьд сурагч эцэг, эх асран хамгаалагчдаас гадна уг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн багш, албан хаагчдын шударга ёсны талаарх ойлголт болоод хэрэгжүүлэхэд тулгарсан хүндрэл бэрхшээлийг судалж цаашид бусад сургуулиудад хэрэгжүүлэхэд анхаарах асуудлыг олж мэдэх зорилгоор тус сургуулийн багш, албан хаагчдыг мөн судалгаанд хамруулснаараа онцлог юм.

Хүүхдийн шударга байдлын судалгааг АТГ-аас уламжлал болгон зохион байгуулдаг “Хүүхдийн шударга байдлын судалгаа”-ны асуулгын дагуу явуулж, судалгааны мэдээллийг “Survey monkey” цахим программаар цуглуулан, үр дүнг нэгтгэлээ.

Судалгаанд “Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургууль”-ийн 6-12 дугаар ангийн нийт 1161 сурагч, нийт 667 эцэг, эх, асран хамгаалагч, 97 багш, албан хаагч хамрагдсан.

Хүүхдийн шударга байдлын түвшинг тогтоохдоо доорх 12 асуултад тухайн хүүхэд санал нийлж байгаа эсэхийг нь асууж, хариулт бүрийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлж, үнэлгээг арифметик дунджаар тооцов. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин нь хүүхдийн ёс зүй, ёс суртахуун, зөв төлөвшилт, хууль сахих, авлигыг үл тэвчих үзэл гэсэн дэд үзүүлэлтээс бүрддэг. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин 1-д ойртох тусам шударга бус, харин 5-д ойртох тусам шударга гэж үзнэ.

Хүүхдийн шударга байдлыг дараах асуултуудаар үнэлсэн. Үүнд:

Дугаар	Асуулт
1	Дотнын найз минь шалгалт өгч байхдаа бусдаас хуулж байвал би “найз минь юм чинь за яах вэ дээ” гэж бодно.
2	Том хүмүүсийн үйлдэл хууль бус байсан ч надад ашигтай байвал хүлээн зөвшөөрнө.
3	Хүүхдүүд интернетэд байгаа бусдын бүтээлээс хуулбарлаж гэрийн даалгавраа хийхдээ эх сурвалжийг нь заавал дурдах албагүй.
4	Ангийн дарга болохын тулд ангийнхандаа бэлэг өгөх нь байж болох зүйл.

5	Багшдаа бэлэг өгөх нь дүнгээ ахиулах сайн арга юм.
6	Баян байх нь шударга байхаас илүү чухал.
7	Төрийн албан хаагч төрийн үйлчилгээ үзүүлснийхээ төлөө шан харамж авч болно.
8	Шалгалтаа бусдаас хуулж байгаа хүн нь миний сайн найз байсан ч би өөрийн итгэдэг багш, эцэг, эх, хэн нэгэнд мэдэгдэнэ.
9	Кино үзэхийн тулд урт дараалалд зогссоноос урдуур нь дайрч хурдан кинонд ороно.
10	Замын цагдаа-зохицуулагч байхгүй бол би замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчиж магадгүй.
11	Гэмт хэрэг үйлдсэн, авлига, хээл хахууль авсан хэн нэгнийг би зохих байгууллагад нь мэдэгдэнэ.
12	Манай гэр бүл баяжиж л байвал миний аав, ээж эрх мэдлээ ашиглах, хууль зөрчих нь надад хамаагүй.

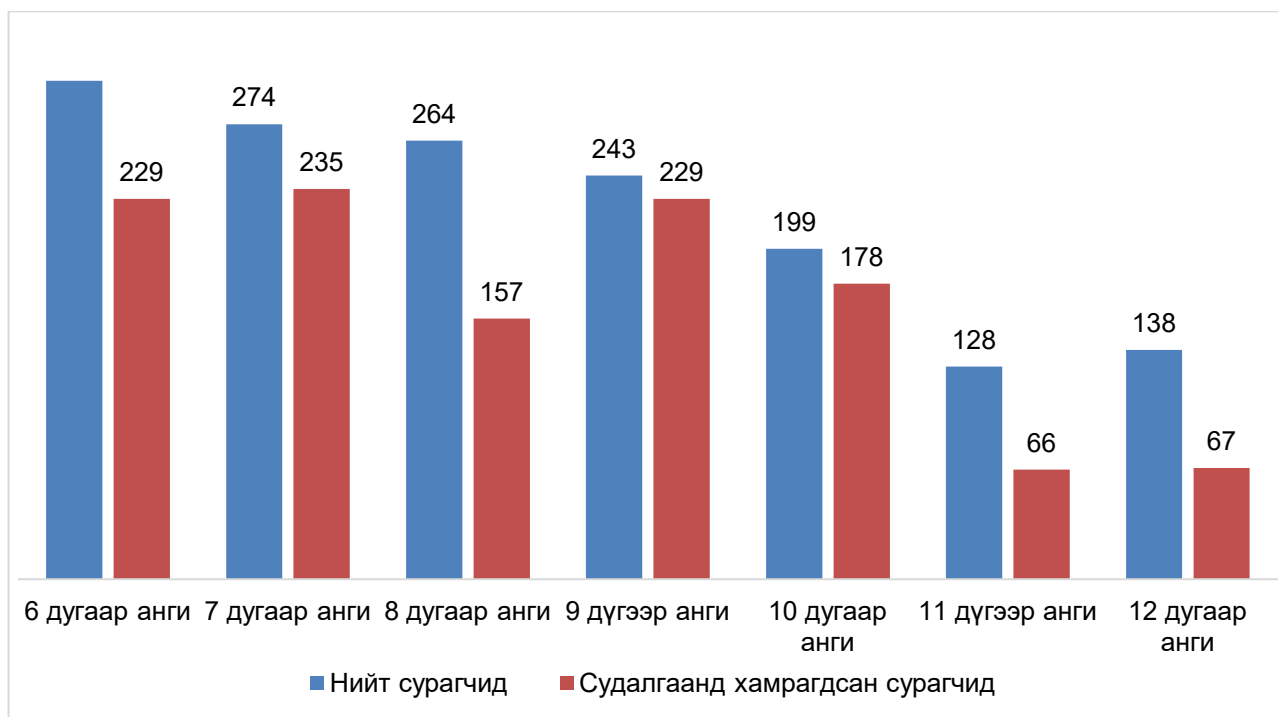

II. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

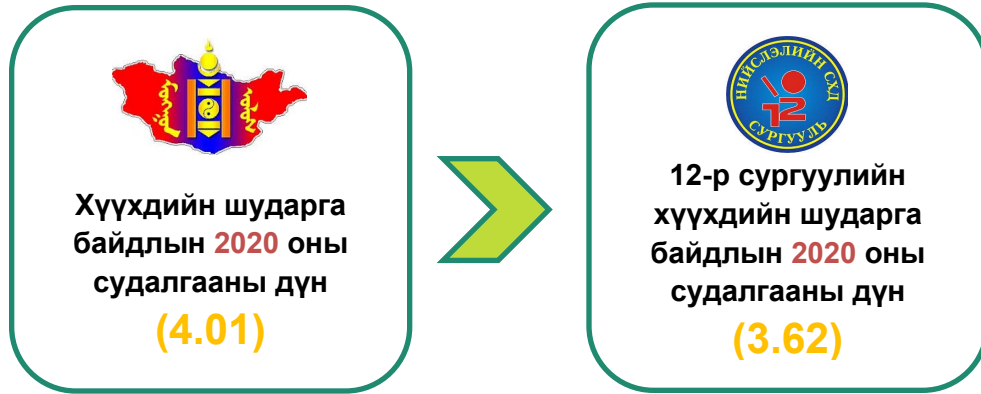
Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн 6-12 дугаар ангийн нийт 1547 сурагчийн 1161 буюу 75 хувь нь судалгаанд хамрагдсан сурагчдын 25 хувь нь огт оролцоогүй байна.

Үүнээс: 6 дугаар ангийн 301 сурагчийн 229 буюу 76.1 хувь нь, 7 дугаар ангийн 274 сурагчийн 235 буюу 85.8 хувь нь, 8 дугаар ангийн 264 сурагчийн 157 буюу 59.5 хувь нь, 9 дүгээр ангийн 243 сурагчийн 229 буюу 94.2 хувь нь, 10 дугаар ангийн 199 сурагчийн 178 буюу 89.4 хувь нь, 11 дүгээр ангийн 128 сурагчийн 66 буюу 51.6 хувь нь, 12 дугаар ангийн 138 сурагчийн 67 буюу 48.6 хувь нь тус тус судалгаанд хамрагдсан байна.

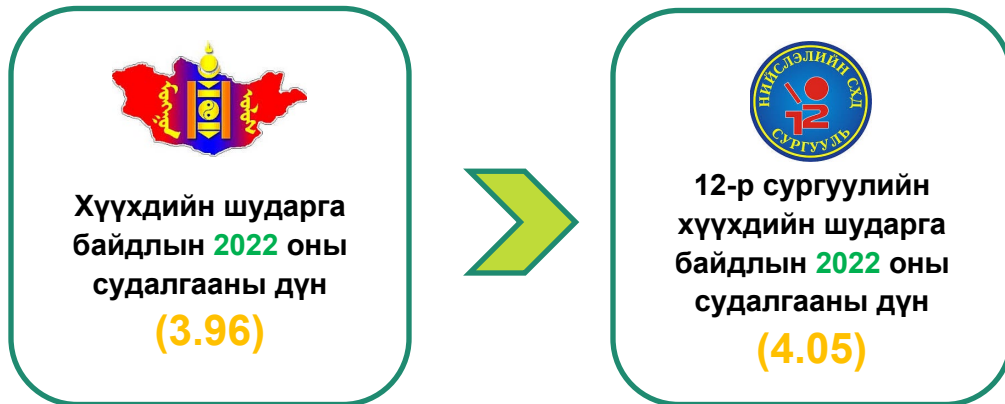
ЗУРАГ 1. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН СУРАГЧДЫН ТОО

Авлигатай тэмцэх газраас жил бүр зохион байгуулдаг “Хүүхдийн шударга байдлын судалгаа”-ны 2020 оны дүнгээр хүүхдийн шударга байдлын түвшин 4.01 байсан бол Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн 2020 оны хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.62 гарсан нь улсын дүнгээс 0.39 пунктээр бага үзүүлэлт юм.

Харин улсын хэмжээнд зохион байгуулсан “Хүүхдийн шударга байдлын судалгаа”-ны 2022 оны дүнгээр хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.96 гарсан бөгөөд Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн хүүхдийн шударга байдлын түвшин 4.05 байгаа нь улсын дүнгээс 0.09 пунктээр их байна.

2020 онд Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.62 байсан бөгөөд тус хөтөлбөрийг 2 жил хэрэгжүүлсний дараа буюу 2022 онд 12 дугаар сургуулийн хүүхдүүдийн шударга байдлын түвшин 4.05 болж өссөн байна. Энэ нь 0.43 пунктээр өссөн **үнэмлэхүй** зэрэг дүн юм.

Сурагчдын шударга байдлын түвшинг хүйсээр авч үзвэл 2020 онд эрэгтэй сурагчдын шударга байдал 3.58 байсан бол 3.95 болсон нь 0.37 пунктээр өссөн байна. Эмэгтэй сурагчдынх 2020 онд 3.63 байсан бол 2022 онд 4.15 болсон нь нь 0.52 пунктээр өссөн үзүүлэлт юм. Мөн эмэгтэй сурагчдын шударга байдлын түвшин эрэгтэй сурагчдынхаас өндөр болох нь харагдаж байна.

ХҮСНЭГТ 1. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТҮВШИН, анги, хүйсээр /2020 он/

2020 он

Анги	Нийт сурагчид	Эрэгтэй сурагчид	Эмэгтэй сурагчид
6 дугаар анги	3.67	3.69	3.65
7 дугаар анги	3.65	3.6	3.68
8 дугаар анги	3.63	3.62	3.63
9 дүгээр анги	3.52	3.48	3.55
10 дугаар анги	3.67	3.63	3.7
11 дүгээр анги	3.48	3.46	3.49
12 дугаар анги	3.62	3.56	3.68
Түвшин	3.62	3.58	3.63

ХҮСНЭГТ 2. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТҮВШИН, анги, хүйсээр /2022 он/

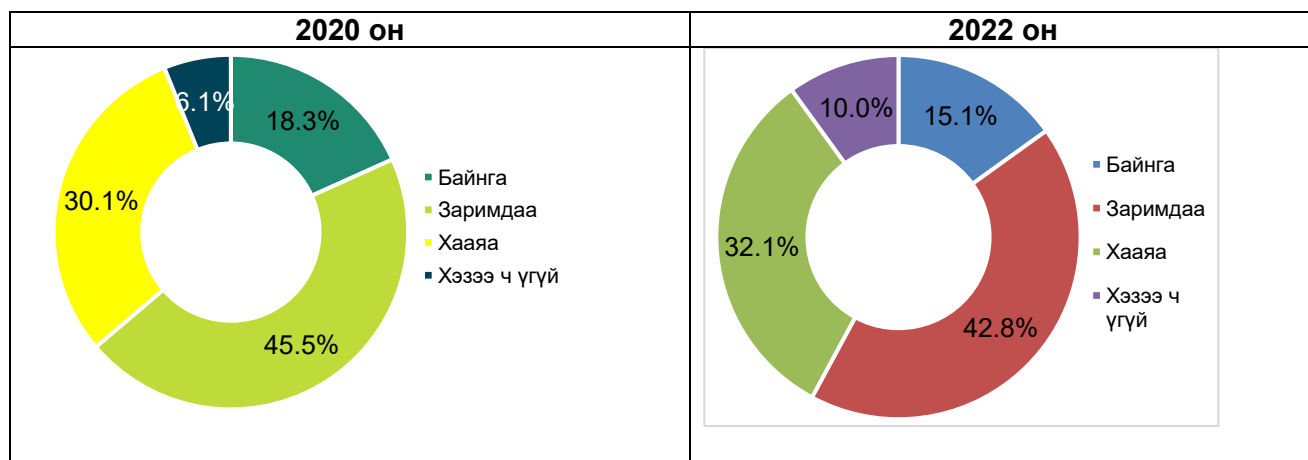
2022 он

Анги	Нийт сурагчид	Эрэгтэй сурагчид	Эмэгтэй сурагчид
6 дугаар анги	4.05	4.01	4.1
7 дугаар анги	4.07	3.98	4.17
8 дугаар анги	4.22	4.17	4.26
9 дүгээр анги	3.96	3.84	4.09
10 дугаар анги	3.99	3.91	4.06
11 дүгээр анги	3.98	3.79	4.17
12 дугаар анги	4.09	3.96	4.22
Түвшин	4.05	3.95	4.15

2022 онд судалгаанд хамрагдсан сурагчдын 15.1 хувь нь шударга байх талаар гэрийнхэнтэйгээ байнга ярилцдаг, 42.8 хувь нь заримдаа ярилцдаг, 32.1 хувь нь хааяа, 10 хувь нь огт ярилцдаггүй гэж хариулсан байна.

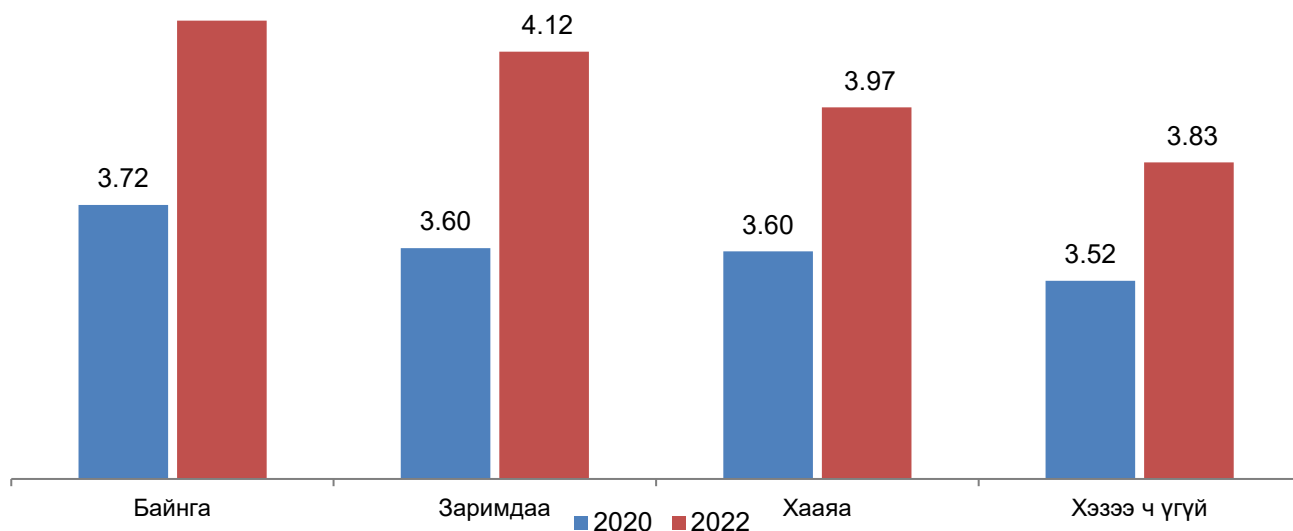
ЗУРАГ 2. ШУДАРГА БАЙХ ТАЛААР ГЭРИЙНХЭНТЭЙГЭЭ ЯРИЛЦДАГ ЭСЭХ, хувиар /2020,2022/

Мөн 2022 онд гэрийнхэнтэйгээ байнга ярилцдаг хүүхдийн шударга байдлын түвшин 4.28 байгаа бол огт ярилцдаггүй хүүхдүүдийн шударга байдлын түвшин 3.83 буюу 0.45 пунктээр бага байна. Энэ нь гэр бүлийн харилцаа, хандлага, хүүхдүүдтэйгээ ярилцах нь хүүхдийн шударга байдалд чухал нөлөөтэй болохыг илэрхийлж байна.

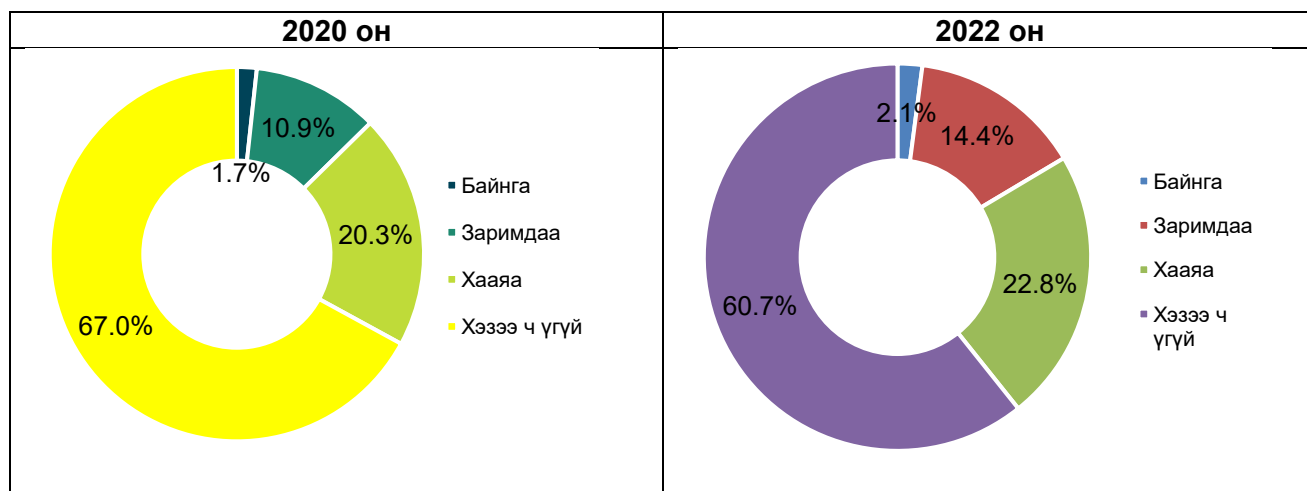
Мөн шударга байх талаар гэр бүлийнхэнтэйгээ ярилцдаг эсэхийг оноор харьцуулан үзэхэд тус сургуулийн 2020 оны хүүхдийн шударга байдлын түвшин 2022 оныхоос 0.31-0.56 пунктээр доогуур байна.

ЗУРАГ 3. ШУДАРГА БАЙХ ТАЛААР ГЭРИЙНХЭНТЭЙГЭЭ ЯРИЛЦДАГ НЬ ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛДӨГ ЭСЭХ /2020, 2022 он/

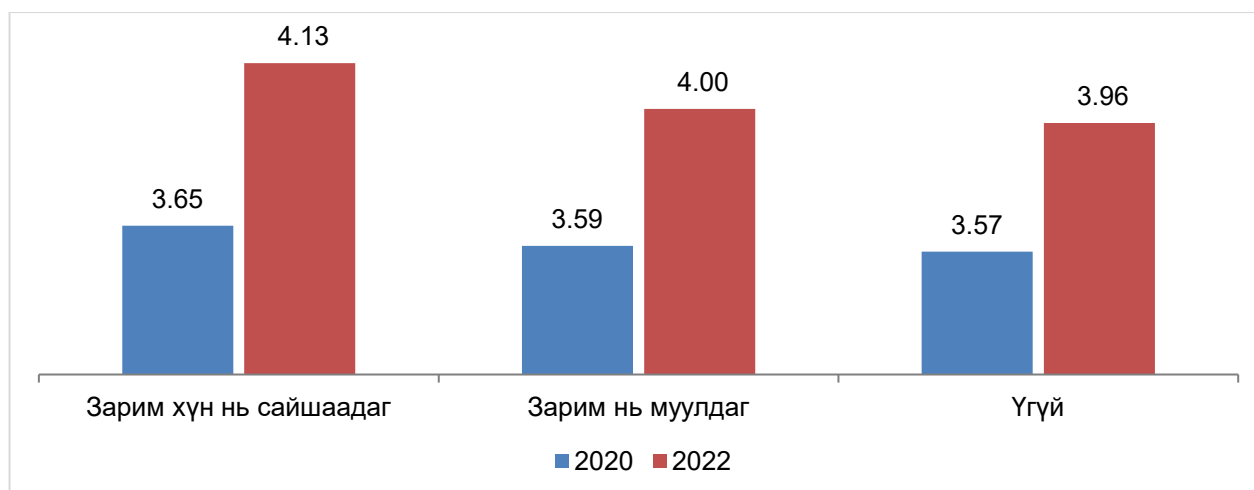
2022 онд судалгаанд хамрагдсан сурагчдын 2.1 хувь нь найз, нөхөд нь шударга бус үйлдэл хийхийг байнга хүсдэг гэж хариулсан бол 14.4 хувь нь заримдаа хүсдэг, 22.8 хувь нь хааяа хүсдэг, 60.7 хувь нь хэзээ ч хүсэж байгаагүй гэж хариулсан байна. Хүүхдүүд найз нөхдөө уруу татан шударга бус үйлдэл хийх нь 2020 болоод 2022 оны хувьд найз, нөхөд нь нөлөөлөх байдал адилхан бага байгааг доорх зургаас харж болно.

ЗУРАГ 3. ШУДАРГА БУС ҮЙЛДЭЛ ХИЙХИЙГ НАЙЗУУДЫН ЗҮГЭЭС ХҮСДЭГ ЭСЭХ, хувиар

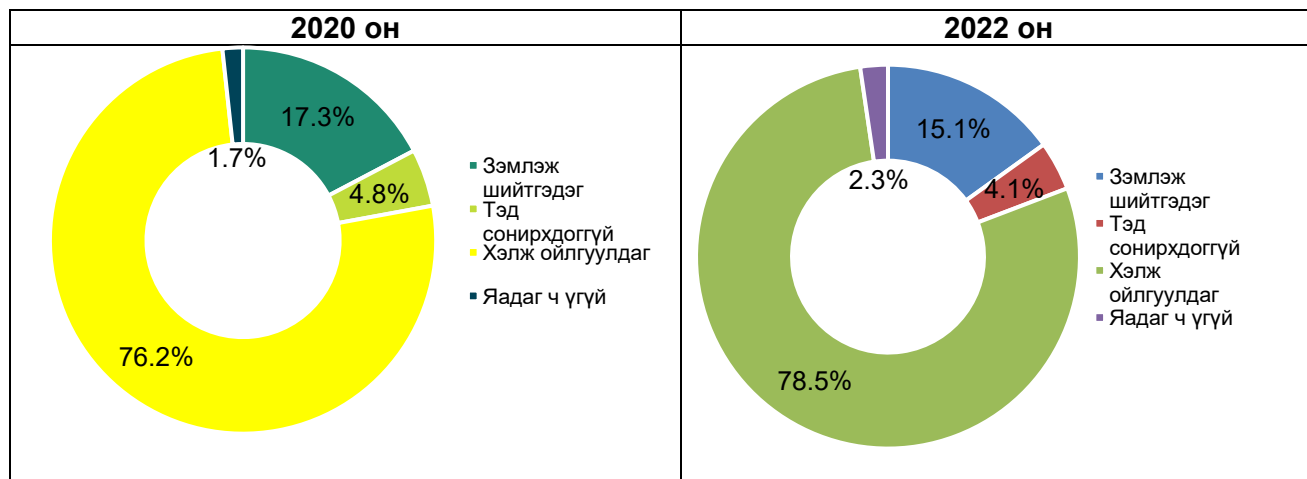
Шударга хандсаныхаа төлөө магтуулдаг хүүхдийн шударга байдлын түвшин 4.13 байгаа бол хэзээ ч магтуулж байгаагүй хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.65 байна. Энэ нь хүүхдэд тухайн цаг хугацаанд урмын үгс хэлэх нь цаашид тухайн хүүхдийг шударга иргэн болон төлөвшихөд эерэг нөлөөтэй байна. Мөн хүүхдийг шударга хандсаных нь төлөө магтах нь шударга байдалд нөлөөлж буй эсэхийг 2020 оны дүнтэй харьцуулан үзэхэд 2022 оны **хүүхдийн шударга түвшин 0.39-0.48** пунктээр их байна.

ЗУРАГ 4. ХҮҮХДИЙГ ШУДАРГА ХАНДСАНЫХ НЬ ТӨЛӨӨ МАГТАХ ЯВДАЛ ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛДӨГ ЭСЭХ /2020, 2022/

Судалгаанд хамрагдсан сурагчдын 2.3 хувь нь шударга бус зүйл хийхэд гэрийнхэн яадаг ч үгүй зүгээр өнгөрүүлдэг гэж хариулсан бол 15.1 хувь нь зэмлэж ойлгуулдаг, 4.1 хувь нь тэд сонирхдоггүй, 78.5 хувь нь хэлж ойлгуулдаг гэж хариулсан байна.

ЗУРАГ 4. ХҮҮХДҮҮД ШУДАРГА БУС ЗҮЙЛ ХИЙХЭД ГЭРИЙНХНИЙ ХАНДАХ ХАНДЛАГА, хувиар /2020, 2022 он/

2020 болон 2020 оны судалгаанд оролцсон сурагчдын дийлэнх нь буюу 70 орчим хувь нь шударга бус зүйл тохиолдвол эцэг, эх, багш зэрэг дотнынхоо хүнд хэлдэг байна. Харин юу ч хийхгүй гэж хариулсан хүүхэд маш цөөн буюу нийт судалгаанд хамрагдсан хүүхдүүдийн 3-4 хувийг эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 3. ШУДАРГА БУС АСУУДАЛ ТОХИОЛДВОЛ ХҮҮХДҮҮДИЙН ХАНДАХ ХАНДЛАГА, ангиар /2020 он/

Анги	Арилгахын тулд ямар нэг зүйл хийнэ	Эцэг, эх, багш зэрэг дотнынхоо хүндээ хэлнэ	Юу ч хийхгүй	Бусад	Нийт
6 дугаар анги	16	220	12	5	253
7 дугаар анги	28	192	4	10	234
8 дугаар анги	43	164	10	15	232
9 дүгээр анги	43	96	4	13	156
10 дугаар анги	43	69	5	14	131
11 дүгээр анги	57	38	3	7	105
12 дугаар анги	46	55	1	13	115
Бүгд	276	834	39	77	1226

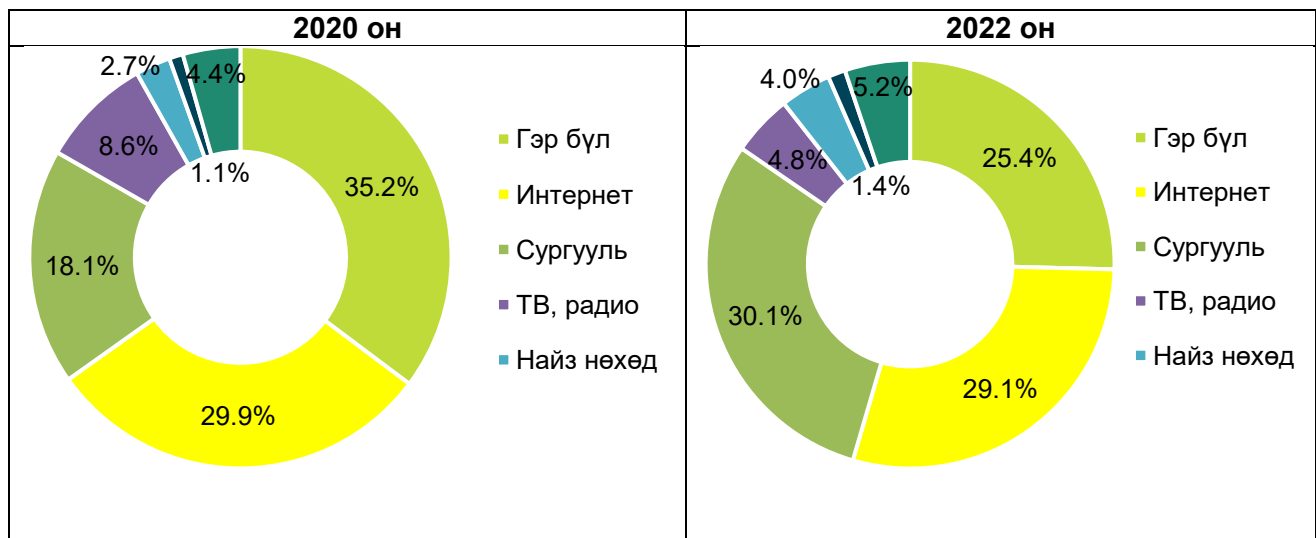
ХҮСНЭГТ 4. ШУДАРГА БУС АСУУДАЛ ТОХИОЛДВОЛ ХҮҮХДҮҮДИЙН ХАНДАХ ХАНДЛАГА, ангиар /2022 он/

Анги	Арилгахын тулд ямар нэг зүйл хийнэ	Эцэг, эх, багш зэрэг дотнынхоо хүндээ хэлнэ	Юу ч хийхгүй	Бусад	Нийт
6 дугаар анги	19	200	9	1	229
7 дугаар анги	27	184	11	13	235
8 дугаар анги	22	119	5	11	157
9 дүгээр анги	51	151	12	15	229
10 дугаар анги	45	104	9	20	178
11 дүгээр анги	15	41	4	6	66
12 дугаар анги	27	31	5	4	67
Бүгд	206	830	55	70	1161

2020 онд судалгаанд хамрагдсан нийт сурагчдын 35.2 хувь нь гэр бүлийнхнээсээ шударга ёсны талаар мэдээлэл авдаг бол 29.9 хувь нь интернетээс, 18.1 хувь нь сургуулийн орчноос, 8.6 хувь нь телевиз, радиогоор, 2.7 хувь нь найз нөхдөөсөө, 1.1 хувь нь сонин хэвлэлээс, 4.4 хувь нь бусад эх үүсвэрээс мэдээллийг авдаг гэж хариулсан бол 2022 онд 25.4 хувь гэр бүлийнхнээсээ шударга ёсны талаар мэдээлэл авдаг бол 29.1 хувь нь интернетээс, 30.1 хувь нь сургуулийн орчноос, 4.8 хувь нь телевиз, радиогоор 4.0 хувь нь найз нөхдөөсөө, 1.4 хувь нь сонин хэвлэлээс, 5.2 хувь нь бусад эх үүсвэрээс мэдээлэл авдаг байна.

Доорх дүнгээс 12 дугаар сургуулийн сурагчид шударга ёсны тухай мэдээллийг сургуулийн орчноос авах нь 2022 онд 12 хувиар өссөн нь харагдаж байна. Энэ нь сургууль дээр шударга ёсны хөтөлбөр зохион байгуулагдсантай шууд хамааралтай дүн юм.

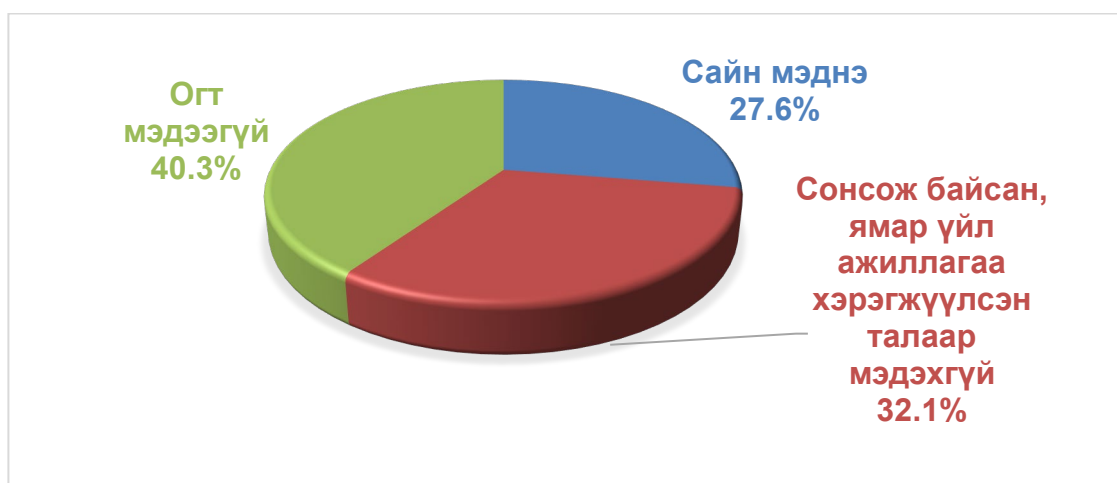
ЗУРАГ 5. ШУДАРГА ЁСНЫ ТУХАЙ МЭДЭЭЛЭЛ АВДАГ ЭХ ҮҮСВЭР, хувиар

Судалгаанд хамрагдсан нийт сурагчдын 684 буюу 55.8 хувь нь шударга бус асуудал тохиолдвол эцэг, эхдээ ханддаг байна. Ангиар нь авч үзвэл эцэг эхдээ ханддаг хүүхдүүдийн тоо анги дэвших тусам буурсан байна. Харин найз нөхдөдөө 316 буюу 25.8 хувь нь ханддаг бол ангийн багшдаа 75 буюу 6.1 хувь нь ханддаг байна.

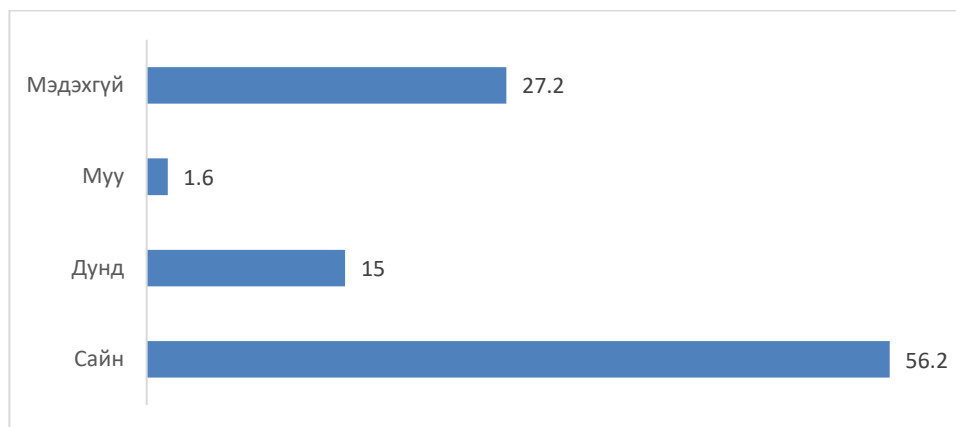
Тухайн хөтөлбөрийг тус сургуульд 2 жилийн турш хэрэгжүүлж, үйл ажиллагаа явуулсан бөгөөд 12 дугаар сургуулийн сурагчдын 27.6 хувь нь сайн мэднэ гэж хариулсан бол, 32.1 хувь нь сонсож байсан хэдий ч тодорхой хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааны талаар мэдээлэлгүй байх бөгөөд 40.3 хувь нь огт мэдээгүй байгаа нь анхаарал татаж байна.

ЗУРАГ 6. БАНГЛАДЕШ УЛСЫН ШУДАРГА ЁСНЫ ХӨТӨЛБӨР ХЭРЭГЖИЖ БАЙГАА ТАЛААР МЭДЭЭЛЭЛ АВСАН ЭСЭХ

Тус хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг сурагчдын 56.2 хувь нь сайн, 15 хувь нь дунд, 1.6 хувь нь муу гэж үнэлсэн бол 27.2 хувь нь тодорхой үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байна.

ЗУРАГ 7. БАНГЛАДЕШ УЛСЫН ШУДАРГА ЁСНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР ДҮНГ СУРАГЧИД ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

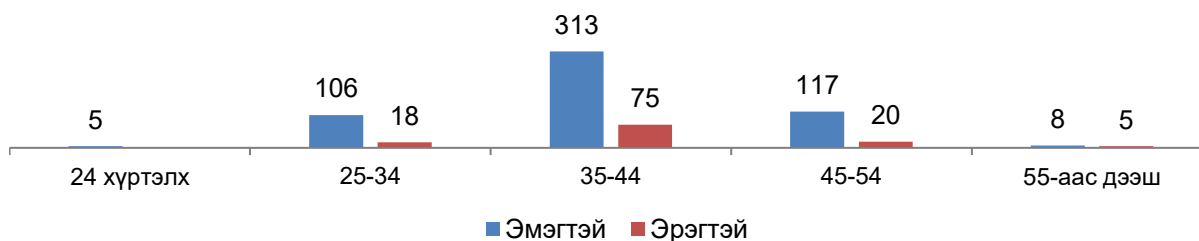

III. ЭЦЭГ, ЭХ, АСРАН ХАМГААЛАГЧДЫН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

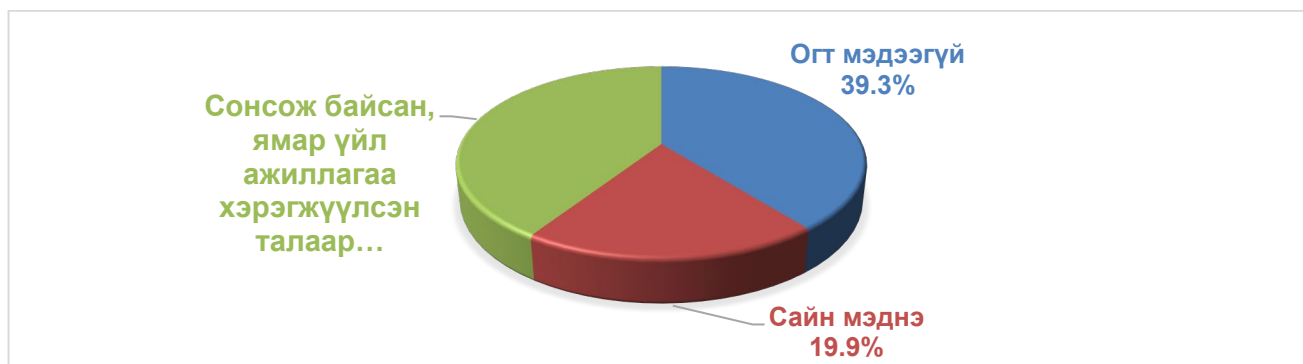
Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн 6-12 дугаар ангийн нийт 667 эцэг, эх, асран хамгаалагч судалгаанд хамрагдсан бөгөөд 549 буюу 82.3 хувь нь эмэгтэй, 118 буюу 17.7 хувь нь эрэгтэй хүмүүс байна. Судалгаанд хамрагдсан нийт эцэг, эх, асран хамгаалагчдын 58.2 хувь нь 35-44 насныхан байгаа бөгөөд тэдгээрээс 313 буюу 80.7 хувь нь эмэгтэй, 75 буюу 19.3 хувь нь эрэгтэйчүүд байна.

ЗУРАГ 8. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ЭЦЭГ, ЭХЧҮҮДИЙН ТОО, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХҮЙСЭЭР

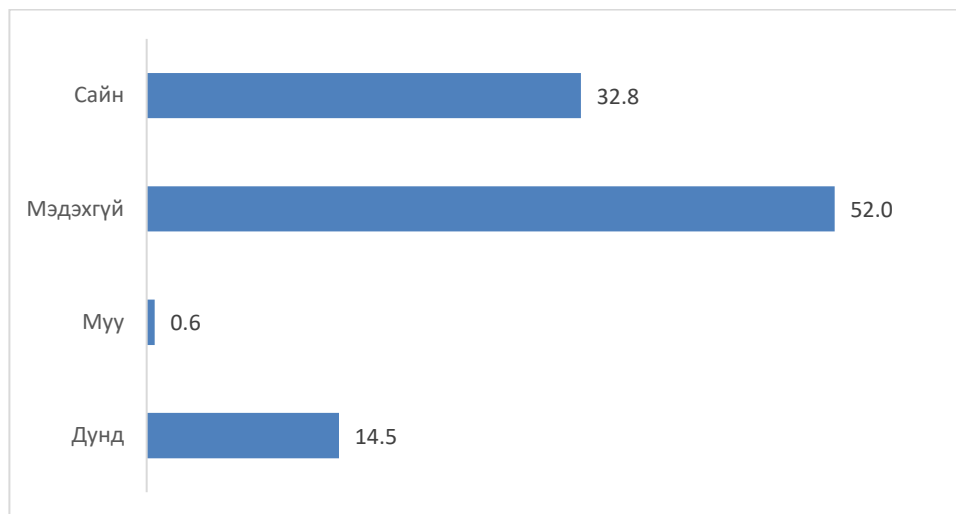
Тухайн хөтөлбөрийг тус сургуульд 2 жилийн турш хэрэгжүүлж, үйл ажиллагаа явуулсан бөгөөд 12 дугаар сургуулийн эцэг, эх, асран хамгаалагчдын 19.9 хувь нь сайн мэднэ гэж хариулсан бол, 40.8 хувь нь сонсож байсан хэдий ч тодорхой хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааны талаар мэдээлэлгүй байх бөгөөд 39.3 хувь нь огт мэдээгүй байна.

ЗУРАГ 8. БАНГЛАДЕШ УЛСЫН ШУДАРГА ЁСНЫ ХӨТӨЛБӨР ХЭРЭГЖИЖ БАЙГАА ТАЛААР МЭДЭЭЛЭЛ АВСАН ЭСЭХ

Тус хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эцэг, эх, асран хамгаалагчдын 32.8 хувь нь сайн, 14.5 хувь нь дунд, 0.6 хувь нь муу гэж үнэлсэн бол 52.0 хувь нь тодорхой үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байна. Эцэг, эх, асран хамгаалагчид уг хөтөлбөрийн талаар мэдээлэлгүй нь судалгаанд хамрагдсан эцэг эхчүүдийн тал хувь нь хөтөлбөр, үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байгаагаас тодорхой харагдаж байна.

ЗУРАГ 9. БАНГЛАДЕШ УЛСЫН ШУДАРГА ЁСНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР ДҮНГ ЭЦЭГ, ЭХ, АСРАН ХАМГААЛАГЧИД ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

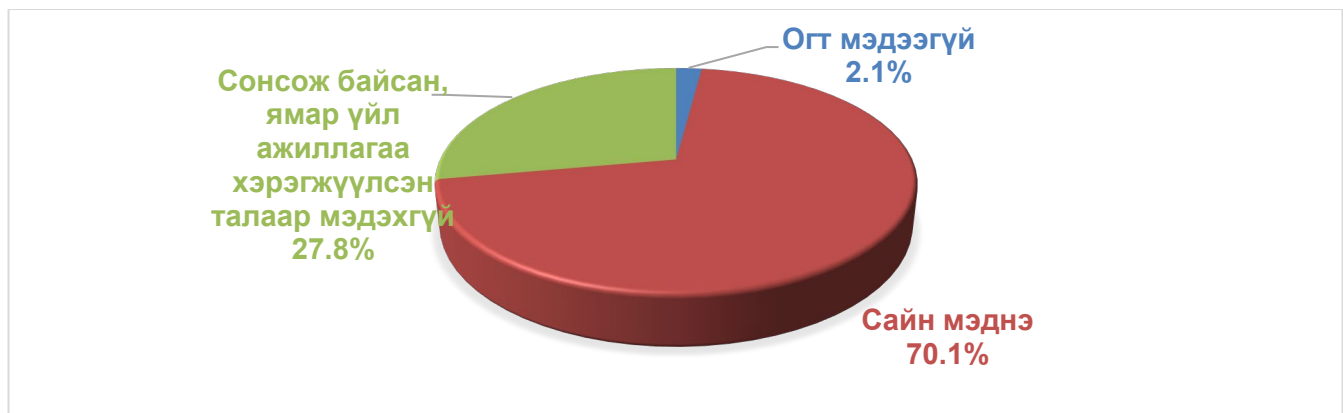

IV. БАГШ, АЛБАН ХААГЧИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн 162 багш, албан хаагчдаас 97 багш, албан хаагч буюу 59.9 хувь нь судалгаанд хамрагдсан байна. Судалгаанд хамрагдсан нийт багш, албан хаагчдын 88.7 хувь нь эмэгтэй, 11.3 хувь нь эрэгтэй байна.

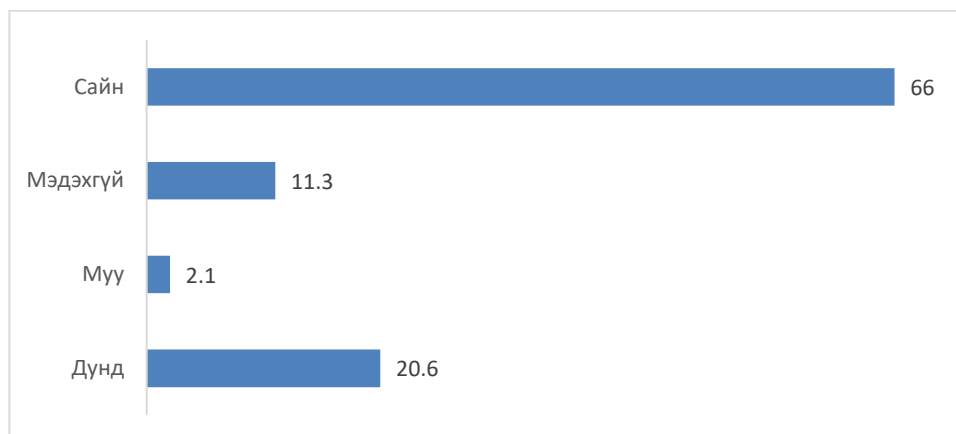
Тухайн хөтөлбөрийг 12 дугаар багш, албан хаагчдын 70.1 хувь нь сайн мэднэ гэж хариулсан бол, 27.8 хувь нь сонсож байсан хэдий ч тодорхой хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааны талаар мэдээлэлгүй байх бөгөөд 2.1 хувь нь огт мэдээгүй байна.

ЗУРАГ 10. БАНГЛАДЕШ УЛСЫН ШУДАРГА ЁСНЫ ХӨТӨЛБӨР ХЭРЭГЖИЖ БАЙГАА ТАЛААР МЭДЭЭЛЭЛ АВСАН ЭСЭХ

Тус хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг багш, албан хаагчдын 66 хувь нь сайн, 20.6 хувь нь дунд, 2.1 хувь нь муу гэж үнэлсэн бол 11.3 хувь нь тодорхой үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байна. Багш, албан хаагчдын хувьд хөтөлбөрийн талаар эцэг, эх, сурагчдаас мэдээж хэрэг өндөр мэдээлэлтэй байна.

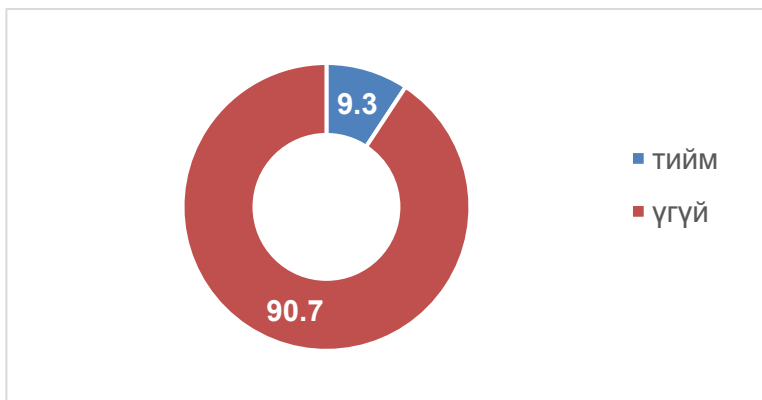
ЗУРАГ 11. БАНГЛАДЕШ УЛСЫН ШУДАРГА ЁСНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР ДҮНГ БАГШ, АЛБАН ХААГЧИД ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

ЗУРАГ 12. ТУС ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХЭД ЯМАРВАА НЭГ АСУУДАЛ ТУЛГАРСАН ЭСЭХ

Тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд тулгарсан асуудал байсан эсэх талаар тодруулахад судалгаанд хамрагдсан багш, албан хаагчдын 90.7 хувь нь ямар нэг асуудал байгаагүй гэсэн бол 9.3 хувь нь тодорхой асуудал байсан гэж хариулжээ.

Тэгвэл асуудал байсан гэж хариулсан багш, албан хаагчид тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд мэдээ, мэдээлэл дутмаг, эцэг, эхчүүд энэ талаар ойлголцгүй, олон нийтийн оролцоо тааруу, мөн сургуулийн орчин, хүртээмж буюу анги танхимын хүрэлцээгүй байдал, санхүүгийн бэрхшээл байсан гэжээ. Харин АТГ-н соён гэгээрүүлэх хэлтсээс шударга ёсны танхим байгуулж өгсөн нь шударна ёсны талаар ухуулан таниулахад маш чухал үүрэг гүйцэтгэж байгааг дурдсан байна.

V. ДҮГНЭЛТ

Авлигатай тэмцэх газрын УССГХ-ээс хэрэгжүүлж буй Бангладеш Улсын эцэг, эхийн зөвлөлийн тэргүүн туршлагыг нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд “Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургууль”-ийн сурагчид, эцэг, эхчүүдийн шударга байдлыг үнэлэх судалгааг 2 дахь удаагаа “Survey monkey” цахим программыг ашиглан зохион байгууллаа.

- ✓ Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн 6-12 дугаар ангийн нийт 1547 сурагчийн 1161 буюу 75 хувь нь **судалгаанд хамрагдсан сурагчдын** 25 хувь нь огт оролцоогүй байна. Үүнээс: 6 дугаар ангийн 301 сурагчийн 229 буюу 76.1 хувь нь, 7 дугаар ангийн 274 сурагчийн 235 буюу 85.8 хувь нь, 8 дугаар ангийн 264 сурагчийн 157 буюу 59.5 хувь нь, 9 дүгээр ангийн 243 сурагчийн 229 буюу 94.2 хувь нь, 10 дугаар ангийн 199 сурагчийн 178 буюу 89.4 хувь нь, 11 дүгээр ангийн 128 сурагчийн 66 буюу 51.6 хувь нь, 12 дугаар ангийн 138 сурагчийн 67 буюу 48.6 хувь нь тус тус судалгаанд хамрагдсан байна.
- ✓ Нийт сурагчдын тоотой харьцуулахад судалгаанд оролцсон сурагчдын тоо хангалттай бус бөгөөд ахлах ангийн буюу 11, 12 дугаар ангийн сурагчдын ердөө 50 хувь нь судалгаанд хамрагдсан байгаа нь бие даан, судалгаанд хамрагдах чадваргүй дунд ангийн дүү нараасаа хариуцлага муутай хандсан нь харагдаж байна.
- ✓ Авлигатай тэмцэх газраас жил бүр зохион байгуулдаг “Хүүхдийн шударга байдлын судалгаа”-ны 2020 оны дүнгээр хүүхдийн шударга байдлын түвшин 4.01 байсан бол Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн 2020 оны хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.62 гарсан нь улсын дүнгээс 0.39 пунктээр бага үзүүлэлтэй байсан. Харин Улсын хэмжээнд зохион байгуулсан “Хүүхдийн шударга байдлын судалгаа”-ны 2022 оны дүнгээр хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.96 гарсан бөгөөд Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн хүүхдийн шударга байдлын түвшин 4.05 байгаа нь улсын дүнгээс 0.09 пунктээр их байна.
- ✓ Нийслэлийн ерөнхий боловсролын лаборатори 12-р сургуулийн 2020 болон 2022 оны дүнг харьцуулахад 2020 онд 12-р сургуулийн хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.62 байсан бөгөөд тус хөтөлбөрийг 2 жил хэрэгжүүлсний дараа буюу 2022 онд шударга байдлын түвшин 4.05 болж өссөн байна. Энэ нь 0.43 пунктээр өссөн үнэмлэхүй эерэг дүн юм.
- ✓ Хүүхдүүд шударга бус үйлдэл тохиолдвол дийлэнх нь эцэг, эхээ мэдэгдэж, ярилцаж асуудлаа шийдвэрлэдэг болох нь судалгааны үр дүнгээс харагдаж байгаа бөгөөд анги дэвших тусам эцэг, эхээс илүүтэй найз нөхөдтэйгөө ярилцах хандлага нэмэгдэж байна.

- ✓ Судалгааны үр дүнгээс харахад хүүхдүүд болон эцэг, эх, асран хамгаалагчдын хариултаас харахад хүүхэдтэйгээ зөв хүн байх, шударга ёсны талаар дийлэнх хувь нь хааяа ярилцдаг гэж хариулсан байна. Шударга ёсны талаар байнга ярилцдаг хүүхдийн шударга байдлын түвшин хааяа ярилцдаг, ярилцдаггүй хүүхдийн шударга байдлын түвшингээс өндөр байна. Иймд эцэг, эх, асран хамгаалагчид нь хүүхэдтэйгээ ярилцаж байх нь ихээхэн чухал бөгөөд томчууд хүүхэдтэй ярилцаж байх тал дээр анхаарлаа хандуулах шаардлагатай.
- ✓ Бангладеш Улсын шударга ёсны хөтөлбөр тус сургуульд хэрэгжсэн талаар сурагч, эцэг, эх, асран хамгаалагчид хангалттай мэдээлэлгүй байгаа нь доорх тооноос харагдаж байна, харин багш, албан хаагчдын дийлэнх нь тус хөтөлбөрийн талаар сайн мэдэж байгаа ч багш нарын хувьд энэ нь тийм ч хангалттай дүн биш юм.
  - 1 Сурагчдын 27.6 хувь нь сайн мэднэ гэж хариулсан бол, 32.1 хувь тодорхой мэдээлэлгүй байх бөгөөд 40.3 хувь нь огт мэдээгүй байгаа нь анхаарал татаж байна. Энэ нь тун хангалтгүй тоо юм.
  - 2 Эцэг, эх, асран хамгаалагчдын 19.9 хувь нь сайн мэднэ гэж хариулсан бол, 40.8 хувь нь тодорхой мэдээлэлгүй, 39.3 хувь нь огт мэдээгүй байна.
  - 3 Багш, албан хаагчдын 70.1 хувь нь сайн мэднэ гэж хариулсан бол, 27.8 хувь тодорхой мэдээлэлгүй, 2.1 хувь нь огт мэдээгүй байна.
- ✓ Бангладеш Улсын шударга ёсны хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд респондентууд дараах байдлаар үнэлгээ өгчээ.
  - 1 Сурагчдын 56.2 хувь нь сайн, 15 хувь нь дунд, 1.6 хувь нь муу гэж үнэлсэн бол 27.2 хувь нь тодорхой үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байна.
  - 2 Эцэг, эх, асран хамгаалагчдын 32.8 хувь нь сайн, 14.5 хувь нь дунд, 0.6 хувь нь муу гэж үнэлсэн бол 52.0 хувь нь тодорхой үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байна. Эцэг, эх, асран хамгаалагчид уг хөтөлбөрийн талаар мэдээлэлгүй нь судалгаанд хамрагдсан эцэг эхчүүдийн тал хувь нь хөтөлбөр, үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байгаагаас тодорхой харагдаж байна.
  - 3 Багш, албан хаагчдын 66 хувь нь сайн, 20.6 хувь нь дунд, 2.1 хувь нь муу гэж үнэлсэн бол 11.3 хувь нь тодорхой үр дүнгийн талаар мэдэхгүй байна.
- ✓ Тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд тулгарсан асуудал байсан эсэх талаар тодруулахад судалгаанд хамрагдсан багш, албан хаагчдын 90.7 хувь нь ямар нэг асуудал байгаагүй гэсэн бол 9.3 хувь нь тодорхой асуудал байсан гэж хариулжээ. Тэгвэл тодорхой асуудал байсан гэж хариулсан багш, албан хаагчид тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд мэдээ, мэдээлэл дутмаг, эцэг, эхчүүд энэ талаар ойлголтгүй, олон нийтийн оролцоо тааруу, мөн сургуулийн орчин, хүртээмж буюу анги танхимын хүрэлцээгүй байдал, санхүүгийн бэрхшээл байсан гэжээ. Харин АТГ-н соён гэгээрүүлэх хэлтсээс шударга ёсны танхим байгуулж өгсөн нь шударга ёсны талаар ухуулан таниулахад маш чухал үүрэг гүйцэтгэж байгааг дурдсан байна.

- ✓ Мөн тус сургуулийн багш ажилчид, удирдлага сургууль дээрээ байгаа 1547 хүүхдийг 14 хоногийн хугацаанд 2 минут шаардагдах судалгаанд оролцуулж, зохион байгуулах чадваргүй, мөн сургалтын менежерийн ёс зүйгүй харилцаа хандлага ажиглагдсан. Томчуудын ёс зүй хүүхдийн шударга байдалд чухал нөлөөтэй хүчин зүйл тул хүүхэдтэй харилцдаг албан тушаалтнууд, багш ажилчид харилцаа, хандлагадаа анхаарах нь зүйтэй. Хичнээн гадаад орны туршлага судалж, хөтөлбөр хэрэгжүүлээд хүүхдийн хажууд нь байж, үлгэрлэж байгаа бид ёс зүйг өөртөө төлөвшүүлж чадаагүй байвал хүүхэд зөв, шударга иргэн болж төлөвших болов уу.